

Quick scan “Alternatieve instrumenten preventie dierziekten”

Just Walter

landbouw, natuurbeheer
en visserij

© 2003 Expertisecentrum LNV, Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij

Rapport EC-LNV nr. 2003/209
Ede/Wageningen

Teksten mogen alleen worden overgenomen met bronvermelding.

Deze uitgave kan schriftelijk of per e-mail worden besteld bij het Expertisecentrum LNV onder vermelding van code 2003/209 en het aantal exemplaren.

Oplage 150 exemplaren

Samenstelling Just Walter

Druk Ministerie van LNV, directie IFA/Bedrijfsuitgeverij

Productie Expertisecentrum LNV
Bedrijfsvoering/Vormgeving en Presentatie
Bezoekadres : Horapark, Bennekomseweg 41
Postadres : Postbus 482, 6710 BL Ede
Telefoon : 0318 822500
Fax : 0318 822550
E-mail : Balie@eclnv.agro.nl

Voorwoord

Dit rapport geeft in het kort een beeld welke instrumenten ánders dan wet- en regelgeving worden gebruikt en/of kunnen worden gebruikt om gedrag ter voorkoming van dierziekten bij mensen 'tussen de oren' te krijgen. Het is opgesteld in opdracht van de directie Voedings- en Veterinaire Aangelegenheden van LNV. De diverse partijen (overheid, bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties) blijken bijvoorbeeld het 'sociaal instrumentarium' (voorlichting, onderwijs, overleg e.d.) al flink te benutten – dus ook los van wettelijke verplichtingen. Daarin komt tot uiting dat het voorkómen van dierziekten al als een zaak van gedeelde verantwoordelijkheid wordt gezien.

Dat er echter op dit gebied nog veel te winnen is maakt de praktijk van dit moment (Vogelpest) maar al te duidelijk!

Drs. R.P. van Brouwershaven
Directeur Expertisecentrum LNV

Inhoudsopgave

1	Inleiding	7
2	Vraagstelling	9
3	Zelfregulering als uitgangspunt	11
4	Inventarisatie 'alternatieve instrumenten'	13
4.1	Financieel instrumentarium	13
4.2	Materieel instrumentarium	14
4.3	Sociaal instrumentarium	15
4.3.1	Informatievoorziening	15
4.3.2	Kennisontwikkeling/overdracht	15
4.3.3	Communicatie en participatie	17
Bijlage	Projectgroep 'Alternatieve Instrumenten'	19

1 Inleiding

Op het Ministerie van LNV vindt momenteel een heroriëntatie plaats met betrekking tot het beleid inzake de preventie van dierziekten. Wat is het ambitieniveau? Wat is vanuit 'Brussel' verplicht? Hoe staat het met de verdeling van verantwoordelijkheden tussen het Rijk en het bedrijfsleven? Hoe staat het met de uitvoeringslasten en hoe met het draagvlak?

Deze heroriëntatie moet uitmonden in een voorstel voor vernieuwd beleid. Hoe dat er uit gaat zien is nog volop in onderzoek. Vanzelfsprekend maakt overleg met het bedrijfsleven daar deel van uit. Een inventarisatie van de juridische aspecten en van de in het geding zijnde veterinaire risico's vormen de basis voor deze heroriëntatie.

Tegen deze achtergrond is het Expertisecentrum LNV gevraagd in de vorm van een 'quick scan' een overzicht te geven van andere instrumenten dan wet- en regelgeving: de zogenoemde 'alternatieve instrumenten'. Het gaat dan om instrumenten die niet door ge- en verboden het menselijk gedrag willen sturen, maar door middel van kennis, inzicht, betrokkenheid, eigen verantwoordelijkheid of door middel van positieve of negatieve financiële prikkels, dan wel door het bieden van praktische faciliteiten of belemmeringen.

Onderstaand overzicht moet dus een bijdrage leveren aan die heroriëntatie. Of en zo ja, welke instrumenten zullen worden benut en in welke mate is dus nog niet duidelijk. Wél is duidelijk dat al veel van de genoemde instrumenten door diverse partijen al worden ingezet. Zó alternatief zijn ze dus ook weer niet!

2 Vraagstelling

1. Het EC-LNV is gevraagd een inventarisatie te maken van instrumenten anders dan ge- en verboden (wet-en regelgeving), gericht op het minimaliseren van de risico's van het voorkomen van de dierziekten. Het streven is zoveel mogelijk in te zetten op zelfregulering.
2. Het moet gaan om de preventie van lijst A- ziekten als Mond- en Klauwzeer, Varkenspest, Vogelpest (Aviaire influenza) en Pseudovogelpest (Newcastle disease).
3. De instrumenten moeten kunnen rekenen op een adequaat draagvlak in de samenleving c.q. bij de betrokkenen (met name: veehouders, transporteurs, handelaren en dierenartsen).
4. De instrumenten dienen een minimale administratieve lastendruk met zich mee te brengen. Deze lastendruk dient niet alleen voor de overheid tot het minimum te worden beperkt, maar ook voor de maatschappelijke sector(en). De grootte van het draagvlak wordt immers in belangrijke mate bepaald door de lasten die voor de betrokkenen uit de maatregelen voortvloeien.

3 Zelfregulering als uitgangspunt

In de 'Opdracht', geformuleerd in het Plan van aanpak project Preventie Dierziekten staat te lezen: "Formuleer samen met de 'omgeving' het Nederlandse ambitieniveau met betrekking tot de preventie van dierziekten". Het zoeken naar 'alternatieve instrumenten' die zoveel mogelijk gelegenheid scheppen voor 'zelfregulering' is onlosmakelijk verbonden met het formuleren van dat ambitieniveau.

Zelfregulering kan worden omschreven als het vanuit de samenleving c.q. burgers en/of hun maatschappelijke organisaties (niet-overheidsorganisaties) door middel van verplichtende en onverplichtende gedragsregels nemen van verantwoordelijkheden voor zaken van algemeen belang. Het gaat bij zelfregulering om formulering, uitvoering, toezicht en/of handhaving van beleid.

Zelfregulering kan positief worden gewaardeerd, hetzij omdat het recht doet aan de eigen verantwoordelijkheid van de competente en mondige burger/maatschappelijke organisatie/sector, hetzij omdat het zaken betreft waarin de overheid niet (meer) voldoende kan sturen. Als hiërarchische sturing vanuit de overheid niet werkt kan zelfsturing effectiever en legitiemer zijn. In tegenstelling tot overheidsbeleid, dat veelal generiek beleid betreft, kan bij zelfsturing meer specifiek en op maat worden gewerkt.

Aan zelfregulering zitten evenwel een aantal haken en ogen:

- ?? De betrokken sector(en) dient/dienen goed georganiseerd te zijn en over de benodigde capaciteit en competentie te beschikken;
- ?? De organisatie(s) van betrokken sector(en) dient/dienen door de achterban te worden gelegitimeerd met betrekking tot de formulering, uitvoering en handhaving van de gedragsregels (loyaliteit van achterban);
- ?? De overheid dient door de sector als betrouwbaar te worden ervaren;
- ?? De zelfregulering dient niet als 'afwentelingsmechanisme' te worden ervaren;
- ?? De zelfregulering mag niet leiden tot 'gesloten bolwerken' of antidemocratische structuren (bv. verplicht lidmaatschap);
- ?? Zelfregulering vraagt veelal ondersteuning vanuit de overheid.

Het gestalte geven aan zelfregulering (betrokkenheid en medeverantwoordelijkheid) vraagt zowel uit psychologisch als uit praktisch oogpunt de nodige tijd. Veel zal afhangen van het vertrouwen dat door LNV aan de sector(en) wordt gegeven. LNV zal in elk geval duidelijk de mede vanuit Brussel geformuleerde grenzen van het speelveld moeten aangeven. Ook zal LNV duidelijk moeten zijn over de rol die de sector(en) van LNV wel en niet kunnen verwachten. Veel goodwill zal kunnen worden gekweekt als LNV een actief faciliterend beleid voert.

Een belangrijke stap zou kunnen zijn gelegen in 'doelwetgeving' in plaats van 'middelwetgeving'. De weg om goede invulling aan de voorgeschreven 'doelen' te kunnen geven vergt van de betrokken actoren de nodige tijd, creativiteit en energie. Ook daarom zal LNV ook wat betreft tijd de nodige ruimte moeten bieden. Hier geldt natuurlijk ook dat een en ander moet passen binnen de Brusselse wetgeving.

4 Inventarisatie 'alternatieve instrumenten'

Naast het juridisch instrumentarium (wet- en regelgeving) kunnen worden onderscheiden:

?? Financieel instrumentarium.

?? Materieel instrumentarium.

?? Sociaal instrumentarium.

Hieronder zullen deze instrumenten in het kort worden toegelicht en van commentaar worden voorzien.

4.1 Financieel instrumentarium

Onder financieel instrumentarium kunnen worden begrepen:

Subsidies, gericht op het financieel bevorderen van de gewenste praktijken

Heffingen, gericht op fondsvorming van gewenste praktijken c.q. het tegengaan van ongewenste praktijken. Daarnaast kan worden genoemd:

Korting(en) op heffingen, gericht op het bevorderen van gewenste praktijken.

Kortingen op uitbetalingen van schadeloosstellingen bij uitbraken van ziekten.

Verzekeringen, collectief of individueel af te sluiten bij particuliere maatschappijen.

Fiscale faciliteiten, het bieden van versnelde fiscale aftrekmogelijkheden voor gewenste investeringen.

Commentaar

Het systeem van subsidies (directe of indirecte) brengt regelgeving en dus ook administratieve lasten met zich mee. De administratieve lasten dienen in verhouding te staan tot de positieve effecten.

Wat betreft het systeem van heffingen zal aangesloten kunnen worden op het bestaande heffingensysteem voor de productschappen en het Bureau Heffingen. Het systeem brengt administratieve lasten met zich. Ook is wetgeving vereist. Dit geldt ook voor het systeem van kortingen op heffingen. Het systeem van kortingen op heffingen is in het verleden bestudeerd in het kader van het Dierziektenfonds.

Een systeem van kortingen op uitbetaling van schadeloosstellingen bij uitbraken heeft tot eind vorig jaar bestaan. Aan deze regeling bleken vele juridische bezwaren te kleven. Onder meer werden kortingen opgelegd vanwege het niet voldoen aan voorschriften die wettelijk waren vastgelegd, en derhalve tevens via het "normale" strafrecht konden worden aangepakt.

Een stelsel van verzekeringen brengt met zich dat op polisniveau eisen gesteld kunnen worden aan voorwaarden voor uitbetaling. De beslissing tot compensatie van verliezen als gevolg van uitbraken van lijst-A-ziekten is evenwel niet aan de verzekeringsmaatschappij, maar aan de CVO (Chief Veterinair Officer).

Fiscale faciliteiten, zoals bv. ingezet bij onder andere in het mestbeleid, werkt alleen indien sprake is van situaties met financiële winst.

4.2 Materieel instrumentarium

Onder materieel instrumentarium kunnen worden begrepen:

Producten of voorzieningen en diensten, gericht op het bevorderen/faciliteren of het controleren/monitoren van het gewenste gedrag.

Als product of voorziening kunnen worden genoemd:

GPS-systemen gekoppeld aan veewagens, waardoor bewegingen (bv. aan- en afvoer van dieren) kunnen worden geregistreerd;

Quarantainevoorziening, waar dieren tijdelijk kunnen worden ondergebracht;

Ophaaldiensten, die ingeschakeld kunnen worden voor transport van dieren, dierlijke producten e.d.

Inleverpunten, waarheen dieren, dierlijke producten e.d. kunnen worden afgeleverd;

Containers en andere materialen, die kunnen worden gebruikt voor verpakking, transport e.d.

Commentaar

GPS, aangebracht in diervoermiddelen, biedt onder meer door de eenvoud van het systeem, de relatief lage kosten en de mogelijkheden tot verregaande automatisering van de registratie, grote mogelijkheden om het transport van dieren te registreren.

Daarnaast kan het een rol spelen in controle en toezicht op het tijdig reinigen en desinfecteren van veewagens. Dit biedt voordelen boven het huidige systeem van verplichte wasplaatsen op alle bedrijven en de daarbij behorende administratieve rompslomp. De invoering van een GPS-systeem vraagt wel om wetgeving.

Ook een quarantainevoorziening vraagt allereerst om wetgeving. Bovendien lijkt een dergelijke voorziening zich moeilijk te verdragen met de Europese regelgeving en de huidige voorzieningen op het gebied van gezondheidscertificaten. Daarnaast brengt een dergelijke voorziening niet alleen financiële maar ook administratieve lasten met zich. Indien gebruikers ook nog voor de quarantaine moeten betalen zal het gebruik – zonder een wettelijke verplichting - gering zijn. Evenwel, de import van dieren en de daaraan verbonden risico's zijn groot. Toch worden nu de meeste instrumenten ingezet op het beheersen van nationale verspreiding van dierziekten, terwijl het instrumentarium met betrekking tot de risico's van insleep vanuit het buitenland - in vergelijking met die m.b.t. de binnenlandse verspreiding - gering is. De quarantaine kan een mogelijkheid zijn om internationaal risico te verminderen.

Ophaaldiensten (functionerend op ander dan wettelijke verplichtend gebruik) kunnen een positief effect hebben, omdat ze voor gebruikers een minimum aan inspanning vergen. Momenteel functioneert één ophaaldienst voor kadavers (Rendac uit Son) voor het hele land. Sedert een aantal jaren zijn de kosten van het ophalen niet meer voor de overheid maar voor het betrokken agrarisch bedrijf. De financiële lasten worden door de sector als zwaar ervaren. In een aantal gevallen leidt dit tot het illegaal begraven van kadavers op het eigen bedrijf, met eventuele dierziekerisico's van dien. Het realiseren van inleverpunten en containers e.d. is vergelijkbaar met het plaatsen van glasbakken. Niemand is verplicht zijn glas in te leveren, maar het merendeel van de bevolking maakt vrijwillig van deze faciliteit gebruik. Momenteel bestaat de verplichting dode dieren aan de openbare weg afgedekt klaar te leggen voor de ophaaldienst. Veel agrariërs zouden het waarderen wanneer de dieren ook op het eigen terrein 'uit het zicht van het publiek' zouden mogen worden opgehaald onder de voorwaarde dat de transporteur niet het 'schone gedeelte' van het terrein aandoet.

4.3 Sociaal instrumentarium

Binnen het sociaal instrumentarium kunnen worden onderscheiden:

- ?? **Informatievoorziening:** gericht op het ter kennis brengen van gegevens, feiten e.d.
- ?? **Kennisontwikkeling/overdracht:** gericht op verinnerlijking van de verschaft informatie
- ?? **Communicatie en participatie:** gericht op het door participanten in gezamenlijkheid ontwikkelen van en/of vormgeven aan beleid.

4.3.1 Informatievoorziening

Informatiecampagne: Systematische, gerichte informatiestroom naar onderscheiden actoren/doelgroepen over gewenste handelingen.

Website: Informatieve site op internet over gewenste handelingen.

Nieuwsbrief: Periodieke informatie (bv. katern of bijsluiter) via de in aanmerking komende vakbladen van de actoren/doelgroepen.

Informatieklapper: Periodieke, zelfstandige uitgave (losbladig, ringband) met informatie over nieuwe ontwikkelingen, gewenste handelingen e.d.

Informatielijn: Telefonisch informatiepunt/helpdesk, zo mogelijk gekoppeld aan website, ten behoeve van informatiezoekenden.

Agrarisch journaal: Zeer frequent (dagelijks bv.) programma via radio en/of TV, waarin informatie wordt verstrekt over ontwikkelingen, vereist gedrag e.d.

Commentaar:

Wat betreft de informatievoorziening vanuit LNV kan in de eerste plaats worden genoemd het LNV-loket. Postbus 51 kan ook tot de mogelijkheden behoren. LNV heeft een draaiboek het gericht en systematisch informeren van de betrokken doelgroepen (departementaal informatiecentrum, regionale informatiecentra) in het geval van crises, waarin ook op de informatievoorziening buiten de crisistijd wordt ingegaan: internet, advertenties, teletekst, folders, regionale media, nieuwsbrieven, publieksonderzoek, publiekspanels. Ook kan gedacht worden aan artikelen in vakbladen (De Boerderij, etc.) en/of bijsluiters daarin. Wat betreft het bereiken van een algemene doelgroep als de hobbydierhouders kunnen ook huis-aan-huisbladen een rol vervullen.

De Gezondheidsdienst voor Dieren zorgt, in een aantal gevallen samen met het Bureau I&R, regelmatig voor mailings.

Verspreiding van informatie vindt ook plaats via de betrokken vak- en standsorganisaties (LTO, Ned. Vakbond van Varkenshouders, Ned. Vakbond van Melkveehouders e.d.) en via 'intermediairen', zoals mengvoederbedrijven, Rabobanken e.a..

4.3.2 Kennisontwikkeling/overdracht

Onderwijs: Integratie van gewenste informatie (m.b.t. inhoud/kennis, houding, gedrag) in het agrarisch en veterinaire onderwijs.

Cursuswerk: Organiseren van (buitenschools) cursuswerk (na/bijopleiding) t.b.v. de onderscheiden actoren/doelgroepen.

Studieclubs: Organiseren van periodieke studiebijeenkomsten van actoren uit diverse doelgroepen (praktijk en onderzoek) over nieuwe ontwikkelingen en praktische toepassing m.b.t. dierziektenpreventie.

Workshops, masterclasses e.d.: Organiseren van incidentele bijeenkomsten, gericht op nieuwe ontwikkelingen en toepassingen m.b.t. dierziektenpreventie.

Monitoring en feedback: Goede terugkoppeling vanuit de praktijk naar actoren vormt een effectief leerproces. Daarvoor is een goed opgezet monitoringsysteem noodzakelijk.

Commentaar

Binnen het agrarisch onderwijs vormt dierziekte(preventie) een punt van aandacht. De kwalificatiestructuur van de AOC's kennen de deelkwalificaties diergezondheid en

dierenwelzijn. Ook kennen zij een speciale afdeling dierverzorging en veterinaire ondersteuning. Hetzelfde geldt voor het HAO. Bij het veterinair onderwijs is aandacht voor deze zaken per definitie 'core-business'.

Door AOC's wordt in de vorm van na- en bijscholing cursus- en contractonderwijs gegeven. Zij maken daarbij gebruik van de Stimuleringsregeling die LNV met betrekking tot bepaalde thema's kent. Dierziekte(preventie) vormt één van de mogelijke thema's.

Op het gebied van diergezondheid wordt ook cursorisch onderwijs gegeven in de vorm van praktijktraining voor onderwijs en bedrijfsleven door het PTC+ (Practical Training Centre). Ook verzorgt de KNMvD (Kon. Ned. Mij v. Diergeneeskunde) in samenwerking met het PAOD (Post Academisch Onderwijs Diergeneeskunde) regelmatig bijscholingsactiviteiten.

De Gezondheidsdienst voor Dieren organiseert jaarlijks voor de rundveehouderij en pluimveehouderij informatiebijeenkomsten. Twee maal per jaar organiseert deze dienst tezamen met de industrie een (internationale) conferentie met betrekking tot dierziektenpreventie. Voorts kent deze dienst een kwartaalblad voor de sectoren herkauwers, varkens, resp. pluimvee en een maandblad voor de veterinairen met de nodige informatie op het onderhavige terrein.

DLV kent ruim honderd studieclubs, in een groot deel waarvan vraagstukken met betrekking tot dierziekte(preventie) aan de orde komen. DLV kent voorts een checklist dierziektenpreventie ten behoeve van bedrijfsbezoek door de voorlichters van deze dienst.

LTO organiseerde de afgelopen periode het zg. 'Satelliet-project' over diergezondheid, waaraan ruim duizend boeren hebben deelgenomen. Momenteel draait bij ruim honderd studieclubs het meerjarig 'Para-project', gericht op zoonosen. Voorts kent LTO het project 'Kwaliteitsmanagement melkveehouderij', waarvan 'risicopreventie' een belangrijk onderdeel vormt.

Monitoring van dierziekten vindt op grote schaal plaats. De resultaten worden via verschillende kanalen in meer of mindere mate teruggekoppeld naar diverse partijen. Primaire ontvanger van informatie is de organisatie die de opdracht verstrekt voor de specifieke monitoringactiviteit. In de meeste gevallen komt de informatie ook niet verder dan dat niveau. De gegevens worden met name gebruikt voor kwaliteitscertificaten (KKM, IKB), vrijwaringprogramma's, bestrijdingsprogramma's of exportcertificaten. De terugkoppeling varieert van objectief (kiemgetal in de melk, slachtgegevens) tot gericht bij constatering van een (besmettelijke) dierziekte.

Monitoring is overigens niet alleen van belang om als basis voor een leerproces te dienen. Monitoring, en in het algemeen een optimaal gebruik van informatie, is ook van belang om preventieve acties te kunnen ondersteunen en managen. Daarbij gaat het om het vastleggen van informatie ten aanzien van het voorkomen van bepaalde aandoeningen of gevaren en trends daarin en het vastleggen van achtergrondinformatie ten aanzien van die gevaren. Ook achtergrondinformatie over dieren en bedrijven, zoals vastgelegd in de I&R-systemen en het Basisregistratiesysteem voor Percelen is van belang. Uit de combinatie van al deze gegevensbronnen kunnen ontwikkelingen worden gevolgd en waar nodig extra maatregelen worden genomen. Informatie over de situatie in het buitenland speelt daarbij ook een rol (Early Warning/Rapid Alert) ten einde tijdig extra acties te ondernemen als er een ziekte in het buitenland aanwezig is die de Nederlandse veehouderij bedreigt.

Op basis van de gegevens kan een breed scala aan analyses worden uitgevoerd, al of niet met gebruikmaking van beslissingsondersteunende modellen. Deze laatste stellen in staat bepaalde ontwikkelingen "na te spelen" op de computer, en de effecten van maatregelen of acties af te wegen. Ze zijn ook bruikbaar bij het uittesten van beleidsalternatieven. De analyses die met de gegevens uit de verschillende gegevensbronnen kunnen worden gedaan geven de mogelijkheid om allerlei factoren die op de ontwikkeling van trends van invloed zijn te identificeren, zodat op elk moment flexibel kan worden ingespeeld op ontwikkelingen die zich (dreigen) voor (te) doen.

4.3.3 Communicatie en participatie

Structureel overleg: Periodiek overleg tussen overheid en vertegenwoordigers van de actoren/sectoren, specifiek m.b.t. de ontwikkelingen rond de dierziektenpreventie.

Convenanten: Het in gezamenlijkheid opstellen van een overeenkomst tussen overheid en de daarvoor in aanmerking komende actoren/sectoren over verdeling van rollen en verantwoordelijkheden m.b.t. de dierziektenpreventie. In een convenant kunnen een aantal afspraken worden gemaakt over het inzetten van de diverse alhier genoemde alternatieve instrumenten.

Ketengarantiesysteem: Een ketengarantiesysteem berust op onderlinge, privaatrechtelijke afspraken tussen de partners (leveranciers, primaire producenten, handelaren e.a.) met betrekking tot hun onderlinge verantwoordelijkheden c.q. aansprakelijkheden ter garanderen van de gezamenlijk afgesproken (en eventueel door de overheid erkende) kwaliteiten

Stoplichtmethode: Een methode, waarbij deelnemers aan een keten door de controlerende instantie worden gerubriceerd naar de mate waarin zij als risicovol worden beoordeeld.

Gedragscodes/Certificering: Het door de sector(en) zelf laten opstellen van een gedragscode m.b.t. 'goed preventiegedrag', die indien adequaat beoordeeld, door de overheid kan worden erkend c.q. leidt tot certificering. De reeds genoemde ketengarantiesystemen zouden de basis kunnen zijn voor deze certificering.

Experimenteeruimte: Bieden van gelegenheid om, in afwijking van de vigerende regelgeving, de sector eigen verantwoordelijkheid te laten dragen voor een adequate dierziektenpreventie (voorschrijven van doel, niet van de middelen). Een en ander in het perspectief van aanpassing van regelgeving bij positieve resultaten.

Uitruil van acties: Bieden van handreikingen door overheid aan actoren met bepaalde acties door actoren als tegenprestatie.

Prijs dierziektenpreventie: Periodieke/jaarlijkse toekenning van prijs (award) aan actor(en), die de afgelopen periode de beste bijdrage hebben geleverd aan de dierziektenpreventie. Ook het tegenovergestelde instrument is denkbaar, nl. het publiekelijk bekendmaken van personen of bedrijven die zich met betrekking tot de dierziektenpreventie onverantwoordelijk gedragen ('Name and Shame').

Commentaar:

Structureel overleg: In het periodiek overleg tussen de bewindslieden van LNV en vertegenwoordigers van de diverse betrokken sectoren (LTO, NWV, PVE e.a.) komen regelmatig vraagstukken op het gebied van dierziekten(preventie) aan de orde.

Een Convenant Dierziektenpreventie, analoog aan het recente Convenant Gewasbeschermingsbeleid, is een beleidsinstrument om het tezamen met de betrokken sectoren afspraken te maken over wederzijdse inzet en verantwoordelijkheden op het gebied van dierziektenpreventie. Daarin kunnen eventueel diverse onderstaande instrumenten een plaats krijgen.

De ketengarantiesystemen, zoals KKM (KetenKwaliteit Melk) in de zuivelsector en IKB (Integrale KetenBeheersing) in de varkens-, rundvlees- en pluimveesector zijn reeds bestaande systemen waarbinnen eisen kunnen worden vastgelegd voor bepaalde preventieve acties.

Er bestaan reeds certificeringprogramma's voor bepaalde specifieke ziekten, uitgevoerd door de Gezondheidsdienst voor Dieren. Door middel van deze programma's, met de daarbij behorende eisen, wordt de ziekte-vrij-status voor specifieke ziekten (BVD, IBR, Ziekte van Aujeszky) vastgelegd.

Stoplichtmethode: In toenemende mate vindt borging van publieke taken plaats door het bedrijfsleven (KKM en IKB). In normale gevallen zullen risicobewuste ondernemers zorgvuldig aan de eisen voldoen. Risicobeluste ondernemers zullen in certificeringssystemen zichtbaar gemaakt kunnen worden. Voor zover bestaande systemen hierop nog niet selecteren, kan het bedrijfsleven ervoor kiezen criteria (branchecode of gedragscodes) hiervoor op te nemen. Instellingen, die de eisen meten kunnen de mate van risico's zichtbaar maken: 'groen' voor de ondernemers die de preventieve gezondheidszorg goed op orde hebben, 'oranje' voor de bedrijven waar extra controle nodig is en 'rood' voor de bedrijven die voor de hele sector risicovol zijn en voor wie melding aan RVV of AID nodig is. Er ligt hier een link met monitoring en feedback. Op een aantal manieren kunnen elementen uit deze stoplichtmethode

worden geautomatiseerd op basis van een breed scala aan informatie dat uit monitoringsystemen beschikbaar is.
In een convenant zou ook ruimte kunnen worden geschapen voor experimenten en de uitruil van acties.
Wanneer de sector een eigen grote verantwoordelijkheid neemt zou zij in eigen kring het instrument 'Name and Shame' kunnen inzetten.

Bijlage Projectgroep 'Alternatieve Instrumenten'

Dit document maakt onderdeel uit van LNV-project "Preventie Dierziekten".
De quick scan werd gemaakt door het EC-LNV ten behoeve van de projectgroep 'Alternatieve instrumenten', bestaande uit:

- ?? Ir. S.J. Beukema, LNV-directie Voedings- en Veterinaire Aangelegenheden (VVA), voorzitter
- ?? Mw. Drs. M. Berendsen, VVA
- ?? Dr. E.G.M. van Klink, EC-LNV
- ?? Mw. S. Mesman, Rijksdienst voor de keuring van Vee en Vlees (RVV)
- ?? Ir. G.F.V. van der Peet, EC-LNV
- ?? Mw. A.M. Sparnaaij, Algemene Inspectiedienst (AID)
- ?? Mr. A.G. Walsweer, JZ
- ?? Drs. J. Walter, EC-LNV